

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi harjoittelukoululain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan harjoittelukoululakia tarkistettavaksi virkamieslainsäädännön johdosta sekä tehtäväksi vähäisiä muutoksia harjoittelukoulun johtokunnan kokoonpanoa koskeviin säännöksiin. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi lain ja sen täytäntöönpanoasetuksen nojalla tehtyjä päätöksiä koskeva valituskielto. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuu-

desta oikeuttaa koulu poikkeuksellisesti antamaan tavallista enemmän tukiopetusta. Myös ehdotetaan säädettäväksi opetusharjoittelijoiden kouluaterian maksuttomuudesta eräissä tapauksissa.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1989.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Harjoittelukoululain (143/85) 5 §:n 1 momentin mukaan korkeakoulu valitsee harjoittelukoulun johtokuntaan vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä etupäässä oppilaiden huoltajien keskuudesta. Samassa momentissa on säädetty, että yksi näistä jäsenistä valitaan koulun sijaintikunnan kunnanhallituksen ehdottamista henkilöistä. Esityksen mukaan yksi johtokunnan jäsenistä valittaisiin opettajakoulutusyksikön, siis kasvatustieteiden tiedekunnan tai osaston, opettajien keskuudesta. Tällä muutoksella on tarkoitus parantaa ja tehostaa opettajankoulutusyksikön ja harjoittelukoulun yhteistyötä. Enemmistö näistä johtokunnan jäsenistä olisi kuitenkin edelleen oppilaiden huoltajia. Lain 5 §:n rakenne ehdotetaan samalla uudistettavaksi muun muassa käyttämällä hyväksi kohtajakoa.

Harjoittelukoulun johtokunnan jäsenten nelivuotinen toimikausi alkaa uuden lukuvuoden alkaessa, siis syksyllä. Kunnallisten luottamuselinten ja luottamushenkilöiden toimikaudet alkavat yleensä vuoden alussa. Näin ollen ehdotetaan säädettäväksi 5 a §:n 2 momentissa, että kunnanhallituksen ehdottamista henkilöistä valittavan johtokunnan jäsenen toimikausi vastaisi kunnanhallituksen toimikautta ja että hän kunnallisten luottamushenkilöiden tavoin

jatkaisi tehtävässään, kunnes jäseneksi on valittu toinen.

Harjoittelukoulun ala-asteella oppiaineiden opettamiseen saadaan käyttää 31,5 tuntia viikossa kutakin luokanopettajana toimivan lehtorin virkaa ja ylimääräistä tointa kohti. Tuntimäärää koskevasta harjoittelukoululain 10 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi ylimääräistä tointa koskeva maininta. Lehtorin virkaa kohti käytettävissä olevaan tuntimäärään ei ehdoteta muutosta, mutta tähän momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tuntimäärä saadaan kuitenkin käyttää enintään lehtorin virkojen lukumäärää kohti, joka on ala-asteen perusopetusryhmien määrä lisättynä yhdellä.

Monilla ala-asteilla on pysyvästi useita päätoimisia tuntiopettajia. Opetusta varten ei ole voitu perustaa virkoja, koska tällöin käytettävissä olevien tuntien määrä olisi lisääntynyt kohtuuttomasti. Ehdotettu rajoitus parantaa asiaa niin, että lehtorin viran perustaminen sen jälkeen, kun virkoja ennestään on yksi enemmän kuin perusopetusryhmiä, ei lisää käytettävissä olevien tuntien määrää. Nykyään luokanopettajana toimivan lehtorin virkoja on lähes kaikilla ala-asteilla yksi enemmän kuin perusopetusryhmiä.

Ulkomailta palanneille peruskoulun oppilaille voidaan antaa tukiopetusta, johon käytettäviä tunteja ei lueta peruskouluasetuksen

45 §:ssä säädettyihin tukiovetustuntien määrään. Tämän opetuksen järjestämiseen on erillinen määräraha. Harjoittelukouluihin ulkomailta tulevien oppilaiden määrä ja näiden tarvitseman tukiovetuksen määrä vaihtelee eri vuosina. Tukiovetuksen tarve voi tilapäisesti olla poikkeuksellisen suuri myös muista syistä, esimerkiksi oppilaan pitkäaikaisen sairauden vuoksi. Näin ollen ehdotetaan harjoittelukoululain 11 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan koulu voitaisiin oikeuttaa antamaan tukiovetusta myös sen tuntimäärän lisäksi, joka on säädetty käytettäväksi oppiaineiden opettamiseen. Tästä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Lain 12 §:ssä on säädetty kelpoisuudesta, jonka harjoittelukoulun perusasteen ja lukion oppimäärän suorittaminen tuottaa. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi.

Lain 16 §:ssä on säädetty, mitä virkoja koulussa voi olla ja mitä muuta henkilökuntaa siellä voi olla. Valtion virkamieslain (755/86) voimaantumisen jälkeen säännös on tarpeeton. Ehdotuksen mukaan 16 §:ssä säädettäisiin harjoittelukoulun palvelussuhdeasioista, joista on säädetty nykyisen 17 §:n 1 ja 2 momentissa.

Nykyisen 17 §:n 3 momentin mukaan kouluateria on maksuton harjoittelukoulun palveluksessa olevalle henkilölle, jonka tehtävänä on valvoa oppilaiden ruokailua osallistumalla itse ruokailuun. Ehdotuksen mukaan tämä maksuttomuus säilyisi ennallaan ja siitä säädetäisiin 17 §:n 1 momentissa. Lain 17 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädetettäväksi, että opetusharjoittelija saisi kouluaterian maksutta silloin, kun oppilaiden ruokailun valvonta ruokailuun osallistumalla liittyy hänen harjoitteluunsa. Tämä etu tulisi lähinnä luokanopettajien koulutuksessa oleville opetusharjoittelijoille.

Useimpien harjoittelukoululain ja -asetuksen nojalla tehtävien päätösten käsitteleminen muutoksenhakuelimissä ei ole tarkoituksenmukaista. Näin ollen ehdotetaan säädetettäväksi 22 §:n 2 momentissa, että muihin kuin harjoittelukoululain 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin, harjoittelukoululaikiin tai sen nojalla annettuun asetukseen perustuviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei asetuksella toisin säädetä. Lain 13 §:n 1 momentissa on säädetty koulun perusasteen oppilasalueen määräämisestä ja 14 §:n 2

momentissa oppilaan erottamisesta. Lain 13 §:n 1 momentin mukaan oppilasalueen määräämistä koskeva kunnan päätös alistetaan kouluhallitukselle, jos kunta on tehnyt päätöksen vastoin korkeakoulun mielipidettä. Tällöin päätöksestä siis valitetaan kouluhallitukselle. Jos kunnan päätöstä ei alisteta kouluhallitukselle, sovelletaan kunnallislain yleisiä muutoksenhakuviranomaista koskevia säännöksiä. Lain 22 §:n 1 momentin mukaan päätöksestä, jolla oppilas on erotettu, valitaan kouluhallitukselle. Harjoittelukouluasetuksessa on säädetty muutoksenhausta kuntien maksettaviksi kuuluvia korvauksia koskeviin kouluhallituksen päätöksiin sekä muutoksenhausta koulun johtokunnan ja rehtorin päätöksiin. Valituskielto koski johtokunnan jäsenten valintaa, kouluasteen rehtoreiden ja vararehtoreiden määräämistä, opetusharjoittelun järjestämiseen ja opetustaidon arvosteluun liittyviä päätöksiä ja koulun opetussuunnitelmaa ja työsuunnitelmaa koskevia päätöksiä.

Harjoittelukouluasetuksessa on nykyään valituskielto, joka koskee päätöksiä valitusasiassa sekä 13 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa asiassa. Lakiteknisistä syistä ehdotetaan, että tämä valituskielto sisällytetään lakiin. Tämä säännös on uudessa 22 §:n 3 momentissa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen mukaiset ylimääräiset tukiovetustunnit lisäisivät menoja niin vähän, että lisäyksellä ei olisi valtiontaloudellista merkitystä.

Opetusharjoittelijoiden kouluaterian maksuttomuus vähentäisi ateroista perittäviä maksuja niin vähän, että tällä tulojen vähentymisellä ei myöskään olisi valtiontaloudellista merkitystä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1989.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

harjoittelukoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä tammikuuta 1985 annetun harjoittelukoululain (143/85) 5 §, 10 §:n 1 momentti, 12 §, 5 luku ja 22 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 5 a §, lain 11 §:ään uusi 3 momentti ja 22 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §

Harjoittelukoululla on johtokunta, johon kuuluu vähintään seitsemän ja enintään neljätoista jäsentä.

Johtokunnan jäsenet valitaan seuraavasti:

1) korkeakoulu valitsee vähintään neljä ja enintään kuusi jäsentä, näistä enemmän kuin puolet oppilaiden huoltajien keskuudesta ja yhden opettajankoulutusyksikön muiden opettajien kuin harjoittelukoulun opettajien keskuudesta;

2) korkeakoulu valitsee 1 kohdassa tarkoitettujen jäsenten lisäksi yhden jäsenen koulun sijaintikunnan kunnanhallituksen ehdottamista henkilöistä;

3) opettajakunta valitsee keskuudestaan yhden jäsenen jokaiselta kouluasteelta, ja muu henkilökunta valitsee keskuudestaan yhden jäsenen;

4) lukion oppilaat valitsevat keskuudestaan kaksi jäsentä, joiden tulee olla viisitoista vuotta täyttäneitä; ja

5) yläasteen oppilaat valitsevat keskuudestaan yhden jäsenen.

Koulussa, jossa ei ole lukiota, yläasteen oppilaat valitsevat keskuudestaan johtokuntaan kaksi jäsentä.

Yläasteen oppilaita edustavalla jäsenellä on johtokunnan kokouksessa puhevalta mutta ei äänioikeutta.

5 a §

Edellä 5 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen jäsenet valitaan neljäksi lukuvuodeksi kerrallaan ja 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen jäsenet yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan.

Edellä 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu jäsen valitaan kunnanhallituksen toimikautta vastaavaksi ajaksi. Tämän henkilön tehtävä johtokunnan jäsenenä kuitenkin jatkuu, kunnes tehtävään on valittu toinen.

10 §

Harjoittelukoulun ala-asteella saadaan käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppi-

aineiden opettamiseen kutakin luokanopettajana toimivan lehtorin virkaa kohti 31,5 tuntia viikossa, ei kuitenkaan siltä osin kuin näiden virkojen määrä ylittää ala-asteen perusopetusryhmien määrän lisättynä yhdellä.

11 §

Harjoittelukoulu voidaan oikeuttaa antamaan tukiovetusta 10 §:ssä tarkoitettujen tuntimäärien lisäksi sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

12 §

Harjoittelukoulun perusasteen oppimäärän suorittaminen antaa saman kelpoisuuden kuin peruskoulun oppimäärän suorittaminen, ja harjoittelukoulun lukion oppimäärän suorittaminen antaa saman kelpoisuuden kuin kunnan lukion oppimäärän suorittaminen.

5 luku

Harjoittelukoulun henkilökuntaa ja opetusharjoittelijoita koskevia säännöksiä

16 §

Jollei toisin ole säädetty, määrätty tai sovitettu, harjoittelukoulun palveluksessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion muussa vastaavassa palvelussuhteessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista on säädetty, määrätty tai sovitettu.

Harjoittelukoulun rehtorin ja lehtorin oikeudesta ja velvollisuudesta virkavapauteen opiskelua varten on säädetty opettajankoulutuslaissa (844/71).

17 §

Harjoittelukoulun palveluksessa oleva henkilö saa kouluaterian maksutta silloin, kun hänen tehtävänä on valvoa oppilaiden ruokailua osallistumalla ruokailuun.

Opetusharjoittelija saa kouluaterian maksutta silloin, kun oppilaiden ruokailun valvonta ruokailuun osallistumalla liittyy hänen harjoitteluunsa.

22 §

Muuhun kuin 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, joka on tehty tämän lain tai sen täytäntöönpanoasetuksen nojalla, ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei asetuksella toisin säädetä.

Päätökseen, jonka kouluhallitus on tehnyt 1 momentissa tarkoitettussa asiassa tai 13 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa asiassa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1989.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimiin.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1989

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

L a k i

harjoittelukoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä tammikuuta 1985 annetun harjoittelukoululain (143/85) 5 §, 10 §:n 1 momentti, 12 §, 5 luku ja 22 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 5 a §, lain 11 §:ään uusi 3 momentti ja 22 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Harjoittelukoululla on johtokunta. Korkeakoulu valitsee johtokuntaan neljäksi vuodeksi kerrallaan vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä etupäässä oppilaiden huoltajien keskuudesta. Yksi näistä jäsenistä valitaan harjoittelukoulun sijaintikunnan kunnanhallituksen ehdottamista henkilöistä.

Lisäksi johtokuntaan kuuluu koulun jokaiselta kouluasteelta yksi opettajakunnan keskuudestaan samaksi ajaksi valitsema jäsen sekä yksi koulun muun henkilökunnan keskuudestaan samaksi ajaksi valitsema jäsen.

Koulussa, jossa on lukio, johtokuntaan kuuluu kaksi sen oppilaiden keskuudestaan lukuvuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä, joiden tulee olla viisitoista vuotta täyttäneitä. Koulussa, jossa on yläaste, johtokuntaan kuuluu yksi sen oppilaiden keskuudestaan lukuvuodeksi kerrallaan valitsema jäsen, jolla on johtokunnan kokouksissa puhevalta mutta ei äänioikeutta. Jos koulussa ei ole lukiota, johtokuntaan kuuluu kuitenkin kaksi yläasteen oppilaiden valitsemaa jäsentä.

Ehdotus

5 §

Harjoittelukoululla on johtokunta, johon kuuluu vähintään seitsemän ja enintään neljätoista jäsentä.

Johtokunnan jäsenet valitaan seuraavasti:

1) korkeakoulu valitsee vähintään neljä ja enintään kuusi jäsentä, näistä enemmän kuin puolet oppilaiden huoltajien keskuudesta ja yhden opettajankoulutusyksikön muiden opettajien kuin harjoittelukoulun opettajien keskuudesta;

2) korkeakoulu valitsee 1 kohdassa tarkoitettujen jäsenten lisäksi yhden jäsenen koulun sijaintikunnan kunnanhallituksen ehdottamista henkilöistä;

3) opettajakunta valitsee keskuudestaan yhden jäsenen jokaiselta kouluasteelta, ja muu henkilökunta valitsee keskuudestaan yhden jäsenen;

4) lukion oppilaat valitsevat keskuudestaan kaksi jäsentä, joiden tulee olla viisitoista vuotta täyttäneitä; ja

5) yläasteen oppilaat valitsevat keskuudestaan yhden jäsenen.

Koulussa, jossa ei ole lukiota, yläasteen oppilaat valitsevat keskuudestaan johtokuntaan kaksi jäsentä.

Yläasteen oppilaita edustavalla jäsenellä on johtokunnan kokouksessa puhevalta mutta ei äänioikeutta.

5 a §

Edellä 5 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen jäsenet valitaan neljäksi lukuvuodeksi kerrallaan ja 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen jäsenet yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan.

Edellä 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu jäsen valitaan kunnanhallituksen toimi-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

Harjoittelukoulun ala-asteella saadaan käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppiaineiden opettamiseen kutakin kouluasteen luokanopettajana toimivan lehtorin virkaa *ja ylimääräistä tointa* kohti 31,5 tuntia viikossa.

10 §

Harjoittelukoulun ala-asteella saadaan käyttää opetussuunnitelmassa vahvistettujen oppiaineiden opettamiseen kutakin luokanopettajana toimivan lehtorin virkaa kohti 31,5 tuntia viikossa, ei kuitenkaan siltä osin kuin näiden virkojen määrä ylittää ala-asteen perusopetusryhmien määrän lisättynä yhdellä.

11 §

Harjoittelukoulu voidaan oikeuttaa antamaan tukiopetusta 10 §:ssä tarkoitettujen tuntimäärien lisäksi sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

12 §

Harjoittelukoulun perusasteen oppimäärän suorittaminen tuottaa *virkaan tai toimeen taikka oppilaitokseen pääsemiseen* saman kelpoisuuden kuin peruskoulun oppimäärän suorittaminen ja lukion oppimäärän suorittaminen vastaavasti saman kelpoisuuden kuin kunnan lukion oppimäärän suorittaminen.

12 §

Harjoittelukoulun perusasteen oppimäärän suorittaminen antaa saman kelpoisuuden kuin peruskoulun oppimäärän suorittaminen, ja harjoittelukoulun lukion oppimäärän suorittaminen *antaa* saman kelpoisuuden kuin kunnan lukion oppimäärän suorittaminen.

5 luku

Harjoittelukoulun opettajat ja muu henkilökunta

16 §

Harjoittelukoulussa voi olla rehtorin virka ja harjoittelukoulun lehtorin virkoja. Harjoittelukoulussa voi tulo- ja menoarvion rajoissa olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä, tuntiopettajia ja työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 luku

Harjoittelukoulun henkilökuntaa ja opetusharjoittelijoita koskevia säännöksiä

16 §

Harjoittelukoulun rehtorin ja lehtorin oikeudesta ja velvollisuudesta *virkevapauteen opiskelua varten* on säädetty opettajankoulutuslaisissa (844/71).

Harjoittelukoulun palveluksessa oleva henkilö saa kouluaterian maksutta silloin, kun hänen tehtävänä on valvoa oppilaiden ruokailua osallistumalla ruokailuun.

17 §

Jollei toisin ole säädetty, määrätty tai sovittu, on harjoittelukoulun palveluksessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista soveltuvin osin voimassa, mitä valtion muussa vastaavassa palvelussuhteessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista on säädetty, määrätty tai sovittu.

17 §

Jollei toisin ole säädetty, määrätty tai sovittu, harjoittelukoulun palveluksessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion muussa vastaavassa palvelussuhteessa olevan henkilön palvelussuhteen ehtoista on säädetty, määrätty tai sovittu.

Voimassa oleva laki

Harjoittelukoulun rehtorin tai lehtorin viran, toimen tai ylimääräisen toimen haltijan oikeudesta ja velvollisuudesta virkavapaana ja virkaan kuuluvien palkkaeduin suorittaa jatko-opiskelua on säädetty opettajankoulutuslaissa.

Jos harjoittelukoulun palveluksessa olevan henkilön tehtävänä on valvoa oppilaiden ruokailua osallistumalla itse ruokailuun, on ateria hänelle maksuton.

Ehdotus

Opetusharjoittelija saa kouluaterian maksutta silloin, kun oppilaiden ruokailun valvonta ruokailuun osallistumalla liittyy hänen harjoitteluunsa.

22 §

Tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyyn harjoittelukoulun johtokunnan muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä harjoittelukoulun virkamiehen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta asianomaisen korkeakoulun opettajankoulutusyksiköltä. Valitusaika on neljätoista päivää.

Muuhun kuin 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen, joka on tehty tämän lain tai sen täytäntöönpanoasetuksen nojalla, ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei asetuksella toisin säädetä.

Päätökseen, jonka kouluhallitus on tehnyt 1 momentissa tarkoitettussa asiassa tai 13 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa asiassa, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1989.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimiin.

